

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)

“ ____ ” _____ 2017 __ р.

РЕФЕРАТ

**кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня
магістра зі спеціальності**

072 “Фінанси, банківська справа та страхування”

за магістерською програмою професійного спрямування

«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему:

«Управління оборотними коштами суб'єктів господарювання»

Виконавець:

студент ФЕФ

Голоданюк В.О. _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., проф. Величко Г.О. _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. У ринкових умовах господарювання на сучасному етапі економічного розвитку України необхідно приділяти увагу забезпеченню підприємства оборотними коштами. Оскільки, вони забезпечують безперервний процес виробничої та комерційної діяльності, тому підприємство потребує постійного інвестування у елементи оборотних активів для здійснення розширеного відтворення.

Від ефективності використання оборотних коштів залежить ліквідність підприємства, його фінансова стійкість, платоспроможність та рентабельність. Визначальна роль оборотних коштів у процесі виробничого та торговельного циклів робить проблему забезпеченню підприємства оборотними коштами першочерговою.

Для українських підприємств ефективність використання оборотних коштів відіграє ключову роль, оскільки з одного боку, забезпечує ліквідність, а з іншого – ефективну роботу бізнесу в цілому. На особливу увагу в процесі прийняття господарських рішень заслуговують фактори та показники впливу на ефективність використання оборотних коштів, їх ідентифікація, групування за певними ознаками та оптимізація.

Сьогодні в умовах економічної нестабільності країни загострилось питання нестачі обсягу оборотних коштів, необхідних для ефективної господарської діяльності суб'єктів господарювання, що, в свою чергу, погано відображається на показниках ефективності використання оборотних коштів. Необхідно відзначити, що на підприємствах низька забезпеченість оборотними коштами відбувається, в першу чергу, через неправильну організацію процесу управління ними. Тому найактуальнішим завданням в діяльності підприємств є підвищення ефективності використання оборотних коштів шляхом удосконалення його процесу управління.

Для того щоб досягти поставлених цілей, потрібна чітко збудована, обґрунтована і ефективна фінансова політика управління активами

підприємства, в яких значну роль відіграють оборотні кошти. Брак оборотних коштів ставить підприємство на грань банкрутства, що змушує задуматись над удосконаленням системи управління ними.

Мета дипломної роботи полягає у дослідженні особливостей управління оборотними коштами суб'єктів господарювання.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- 1) визначити поняття, класифікацію та структуру оборотних коштів,
- 2) з'ясувати економічну сутність управління оборотними коштами,
- 3) розглянути нормування та ефективність використання і управління оборотними коштами;
- 4) надати загальну характеристику промислового підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- 5) провести аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 6) здійснити аналіз формування і використання оборотних коштів в ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- 7) обґрунтувати модель фінансування оборотних коштів на підприємстві;
- 8) запропонувати шляхи удосконалення управління дебіторською заборгованістю ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- 9) розробити рекомендації щодо оптимізації управління запасами та грошовими коштами підприємства.

Об'єктом дослідження кваліфікації процесу підприємства .

Предметом дослідження в роботі є управління оборотними коштами суб'єктів господарювання.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є: аналіз наукової літератури (для визначення поняття оборотних коштів, сутності управління оборотними коштами); наукова абстракція та порівняння (для дослідження ефективності використання і управління оборотними коштами); економіко-статистичний аналіз (під час дослідження практики управління оборотними коштами підприємства); графічний та табличний методи (для

наочного зображення статистичного матеріалу).

Інформаційну базу дослідження складають фінансова та статистична звітність ТОВ «Телекарт-Прилад», підручники та монографії, наукові статті, аналітичні доповіді вітчизняних і зарубіжних вчених в сфері фінансового менеджменту, електронні ресурси світової мережі Internet.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків та списку використаної літератури з 88 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи управління оборотними коштами суб'єктів господарювання»** розглянуті поняття, класифікація та структура оборотних коштів; визначена економічна сутність управління оборотними коштами; розглянуті нормування та ефективність використання і управління оборотними коштами.

У другому розділі **«Аналіз практики управління оборотними коштами на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»»** надана загальна характеристика ТОВ «Телекарт-Прилад»; проведений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства; здійснений аналіз формування і використання оборотних коштів в ТОВ «Телекарт-Прилад».

У третьому розділі **«Удосконалення механізму управління оборотними коштами в ТОВ «Телекарт-Прилад»»** проведене обґрунтування моделі фінансування оборотних коштів на підприємстві; запропоновані шляхи удосконалення управління дебіторською заборгованістю ТОВ «Телекарт-Прилад»; запропоновані напрями оптимізації управління запасами та грошовими коштами підприємства.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Проаналізувавши основні поняття сутності оборотних коштів, оборотного капіталу та оборотних активів, необхідно розрізняти ці три визначення, враховуючи, що оборотні кошти - це кошти, які спрямовані на фінансування виробничого циклу з метою отримання додаткового прибутку, а оборотний капітал - об'єднує в собі як матеріальну-речову, так і вартісну форму капіталу, при тому, що оборотні кошти відображають тільки вартісну форму. Порівнюючи оборотні активи з оборотними коштами, необхідно виділити, що оборотні активи - це ширше поняття, оскільки грошові кошти є одними із елементів оборотних активів. Визначення економічної сутності оборотних коштів спричинило необхідність вивчення та групування класифікаційних ознак оборотних коштів підприємств за: рівнем організації, характером функціонування, джерелами формування та їх вартістю, рівнем ефективності управління. Отже, оборотні кошти - це сукупність грошових коштів підприємства, необхідних для формування й забезпечення кругообігу виробничих оборотних фондів та фондів обігу.

2. Метою управління оборотними коштами є забезпечення оптимальних обсягів всіх їх складових, які сприятимуть підвищенню економічної вигоди підприємств. Управління оборотними коштами має вирішувати такі завдання: формування достатнього обсягу оборотних коштів; оптимізація обсягів всіх складових оборотних коштів; ефективне використання всіх складових оборотних коштів; контроль за обсягами оборотних коштів та поточних зобов'язань; аналіз впливу обсягів оборотних коштів на фінансовий стан підприємства. Управління оборотними коштами здійснюється шляхом застосування методів планування, контролю, обліку, оцінки, аналізу. Управління оборотними коштами здійснюється в шість етапів: планування потреби в оборотних коштах та вибір стратегії їх фінансування; облік

оборотних коштів; контроль за станом оборотних коштів; аналіз стану оборотних коштів; розробка ряду альтернативних рішень щодо управління оборотними коштами чи визначення одного оптимального; реалізація прийнятого рішення.

3. Нормування оборотних коштів полягає у розробці й встановленні: норм запасу всіх оборотних коштів по окремих видах товарно-матеріальних цінностей, виражених у днях; нормативів оборотних коштів у грошовому обчисленні для кожного елементу оборотних засобів і в цілому. Для оцінки ефективності використання оборотних коштів підприємств застосовують наступні показники: коефіцієнт оборотності (кількість оборотів); тривалість одного обороту оборотних коштів; коефіцієнт закріплення (завантаження) оборотних коштів. Для характеристики ефективності використання оборотних коштів можуть використовуватись коефіцієнт ефективності (прибутковість оборотних коштів) і рентабельність. Ефективність використання оборотних коштів можна оцінити також по коефіцієнту використання матеріалів, матеріаломісткості продукції, виробництву продукції на одну гривню середньорічної вартості нормованих оборотних коштів, показниками абсолютного та відносного вивільнення оборотних коштів.

4. В другому розділі дипломної роботи було здійснено аналіз стану оборотних активів, забезпеченості підприємства оборотними коштами, та використання оборотного капіталу підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад». Основним напрямком діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» є розробка і серійне виробництво комплексних автоматизованих системних проектів для телекомунікаційної галузі, енергетики, транспорту, комунального господарства з використанням контактних і безконтактних карт. На підприємстві в останні роки відбулося погіршення фінансового становища.

5. Спостерігається розширення діяльності підприємства протягом 2015 року та скорочення обсягів діяльності в 2016 році у порівнянні до 2015 року. Після проведення аналізу за обраними показниками ліквідності, можна

сказати, що всі показники ліквідності мають незадовільні значення, коефіцієнт абсолютної ліквідності має низьке значення. Підприємство не можна вважати ліквідним, хоча воно і може покрити свої поточні зобов'язання. Після проведення оцінки ліквідності балансу можна зробити висновок про те, що баланс підприємства є неліквідним – виконується тільки одна з чотирьох умов ліквідності балансу. Після аналізу фінансової стійкості організації можна зробити висновок, що підприємство залежне від залучених та позикових засобів фінансування. Та обставина, що його діяльність стала більше формуватися за рахунок позикових засобів вказує на послаблення фінансової стійкості, значення всіх показників незадовільні та мають негативну динаміку. Поточні активи та дебіторська заборгованість протягом року не встигають зробити навіть один оборот. Протягом останнього року відбулося уповільнення оборотності активів організації, що є негативним і небажаним явищем. Всі показники рентабельності підприємства мають низькі значення на протязі 2014-2016 років, що свідчить про невисоку ефективність господарської діяльності підприємства. Основні засоби зношені більш, ніж на дві третини і потребують досить значних витрат на їх утримання.

6. В 2014 році співвідношення оборотних фондів та фондів обігу на підприємстві було оптимальним – 70% становили оборотні фонди та 30% - фонди обігу. З часом їх співвідношення змінилося у бік зростання питомої ваги фондів обігу, які перевищили частку оборотних фондів і займають більше половини всіх оборотних активів. Такі дані дають змогу удосконалитися, що виробнича діяльність витісняється іншими видами діяльності, а саме фінансовою та інвестиційною. В 2015 році відбулося прискорення оборотності оборотних коштів на 17 днів, що призвело до вивільнення з обороту коштів у сумі 2240 тис. грн. . А в 2016 році відбулося уповільнення оборотності коштів на 1444 дні, що призвело до додаткового залучення в оборот коштів у сумі 59649 тис. грн. Ефективність використання оборотних коштів значно зменшилася на кінець досліджуваного періоду.

7. Враховуючи те, що ТОВ «Телекарт-Прилад» не має довгострокових зобов'язань, то підприємству на даний момент часу доцільно використовувати ідеальну модель фінансування оборотних активів. Ідеальна модель побудована виходячи з понять «поточні активи» та «поточні зобов'язання». Термін «ідеальний» означає рівність поточних активів та поточних зобов'язань. Але ця модель є найбільш ризикована, оскільки за несприятливих умов (наприклад, коли треба розрахуватися зі всіма кредиторами одночасно) підприємство може опинитися перед необхідністю продажу частини основних засобів для покриття поточної кредиторської заборгованості. Тому в майбутньому підприємству необхідно використовувати компромісну модель фінансування оборотних активів. Ця модель оптимально поєднує рівень прибутковості і середній рівень ризику, забезпечує достатньо високий рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

8. Важливим питанням для ТОВ «Телекарт-Прилад» в сучасних умовах нарощення взаємних неплатежів є визначення шляхів та інструментів управління такою дебіторською заборгованістю, оскільки вона у значній мірі визначає забезпеченість економічної безпеки, можливості її підтримки та нарощення. З метою удосконалення процесу управління дебіторською заборгованістю запропоновано вживати низку заходів, які мають свою цільову орієнтацію і умови використання: заходи, що гарантують розрахунок за товари та послуги суб'єктами ринку фінансових послуг; заходи спрямовані на забезпечення виконання зобов'язання покупцем; заходи спрямовані на самостійне повернення дебіторської заборгованості підприємством. Також визначено, що кожна з груп має як свої переваги, так і недоліки, а також залежить від факторів екзогенного і ендогенного впливу, що повинні бути враховані у процесі застосування. У той же час, визначено, що використання запропонованих управлінських заходів здатне дозволити ТОВ «Телекарт-Прилад» залишатися конкурентним завдяки використанню м'якої кредитної політики, але при цьому мінімізувати ризики неповернення боргів клієнтами,

що в свою чергу забезпечить фінансову стійкість підприємства і забезпечить відповідний рівень захищеності (економічної безпеки). У випадку ж виникнення сумнівної заборгованості вищезазначені інструменти дозволять здійснити заходи щодо повернення у примусовому порядку боргів, або забезпечення такого повернення суб'єктами фінансового ринку. Організація роботи з дебіторською заборгованістю із впровадженням вищезазначених заходів дозволить ТОВ «Телекарт-Прилад» бути більш конкурентним в умовах ринку та уникнути при цьому ризиків, пов'язаних із простроченням або неповерненням дебіторської заборгованості, забезпечення економічної безпеки у довгостроковій перспективі.

9. З метою вдосконалення управління запасами ТОВ «Телекарт-Прилад» запропоновано: проводити аналіз запасів товарно-матеріальних цінностей на підприємстві, обчислювати оптимальні розміри основних груп поточних запасів; оптимізувати загальну суму запасів товарно-матеріальних цінностей, які включаються в оборотні активи; побудувати ефективну систему контролю за рухом запасів на підприємстві; відображати у фінансовому обліку вартість запасів матеріальних цінностей в умовах інфляції. Управління грошовими коштами в ТОВ «Телекарт-Прилад» повинно полягати в оптимізації їх загального середнього поточного залишку з позиції забезпечення постійної платоспроможності підприємства, тому має передбачає виконання наступних завдань: визначення мінімальної необхідної потреби в грошових коштах для здійснення поточної господарської діяльності; диференціація мінімальної необхідної потреби в грошових коштах по основних видах поточних господарських операцій; мінімізація втрат грошових коштів від інфляції; забезпечення прискорення оборотності грошових коштів; виявлення діапазону коливань залишку грошових коштів по окремих етапах майбутнього періоду; забезпечення рентабельного використання тимчасово вільних грошових коштів; коригування потоку платежів для зменшення максимальної і середньої потреби в грошових коштах.

АНОТАЦІЯ

Голоданюк Владислав Олександрович
«Управління оборотними коштами суб'єктів господарювання»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного за спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2018 рік

Випускна робота складається з трьох розділів.

У роботі розглядаються теоретичні основи управління оборотними коштами суб'єктів господарювання. Проведений аналіз практики управління оборотними коштами в ТОВ «Телекарт-Прилад». Здійснене обґрунтування моделі фінансування оборотних коштів на підприємстві, обґрунтовані шляхи удосконалення управління дебіторською заборгованістю на підприємстві, запропоновані напрями оптимізації управління запасами та грошовими коштами підприємства.

Ключові слова: оборотні кошти, нормування, використання управління, підприємство, аналіз, модель фінансування, дебіторська заборгованість, запаси, грошові кошти, удосконалення.

ANNOTATION

Golodanuk Vladislav
"Working capital management entities"
thesis for Master degree in specialty 072 "Finance, banking and insurance"
the master's program professional areas for
" Financial and insurance management "

Odessa national economic University, Odessa, 2018

Final work consists of three sections.

The paper discusses the theoretical framework of working capital management of business entities. The analysis of the practices of working capital management in LTD "Telecard-Device". The justification of the model of funding working capital in the enterprise, the ways of improvement of accounts receivable management in the enterprise, directions of optimization of inventory management and cash enterprises.

Key words: working capital, regulation, use, management, enterprise, analysis, funding model, accounts receivable, inventory, cash, upgrades.

